

2001
3

**KENNIS IS
MACHT**
pagina 4

**'EEN
'FORMELE'
INFORMELE
DIPLOMA-
UITREIKING'**
pagina 6

**'A
CAMERA
NEVER
LIES'**
pagina 8

**MNICC OP
BEZOEK BIJ
DE MID**
pagina 12

EEN OPERATIONEEL AFSCHEID
pagina 14

Doorgaan in het juiste tempo!

Door Ron Voragen

Voor u ligt alweer het aprilnummer van INGE-
LICHT. U ziet, we gaan door in een rap tempo!
Welke onderwerpen staan u dit keer te wacht-
ten? Een bloemlezing. "Wat moet Defensie met
inlichtingen, wie doet nu wat, wat is de MID
eigenlijk voor een organisatie en wat mag wie
bij Defensie van die MID verwachten?" Onze
directeur bespreekt in zijn column hoe we met
deze vraag dienen om te gaan. Onder de kop
'Kennis is macht', bespreekt opleidingscoördina-
tor Berry van Nistelrooy het opleidingsbeleid
binnen de MID. Over
opleidingen ge-
sproken, bij
het Bureau

Documentair Informatiebeheer zijn tweeëntwin-
tig cursisten geslaagd voor de eerste basiscursus
Documentair informatiebeheer MID. Zij kregen
dinsdag 27 februari tijdens een feestelijke hap-
pening hun diploma uitgereikt door Martin
Boskamp, hoofd van de afdeling
Bedrijfsvoering. Voor het burgerpersoneel van
de Centrale organisatie, dus ook het MID-perso-
neel, is de multifunctionele smartcard in aan-
tocht. Ad Schipper bespreekt de mogelijkheden
die deze smartcard ons biedt en wat we moeten
doen om zo'n card te bemachtigen. Verder leest
u in deel twee van de sectie Imagery Intelligence
(IMINT) over het ontstaan van luchtfotografie
en wordt de briefing in het kader van de Multi
National Intelligence Coordination Cell
(MNICC) besproken. Ook deze maand wandel-
de de redactie weer langs spionage-adressen in
Den Haag. We kwamen uit op het Lange Voor-
hout, nummer 7, alwaar het indrukwekkende
hoofdkwartier van de generale staf was geves-
tigd. Ook de ambities in het kader van het ver-
andering- en verbeterprogramma van de MID
wordt onder de loep genomen door Fijko van
der Laan die ons allemaal een hart onder de
riem steekt en aanspoort door te stellen:
"Ambities en verbeteren: doorgaan in het juiste
tempo!" ♦

"Five main areas are established in which specific
capabilities must be developed: strategic mobility,
effective engagement, sustainability, survivability,
command and control and intelligence..."
"Superiority of information, in order to obtain,
analyse, process and disseminate the data needed
to gain a better knowledge of the situation within
a suitable time. It facilitates the use of combat
power..."
"The growing need for a national intelligence
system that can be used by all three forces has
given rise to the programme Joint Intelligence
System for Defence which is part of the military
command and control system..."
"The armed forces intelligence resources need to
be combined more effectively in a single system
that is capable of ...strategic military intelligence,
...to support the planning and execution of milita-
ry operations..."
"The restructuring of the Armed Forces intelligence
arms, which are an essential part of the system,
should achieve greater centralisation, ...facilitating
relations with allied military intelligence agencies."

Deze teksten zijn te lezen in de Engelse vertaling van
de Spaanse Defensienota 2000. Bij mijn bezoek begin
maart jongstleden aan de Inlichtingendivisie van de
Spaanse Defensiestaf kreeg ik een exemplaar mee.
Glasheldere taal waaruit een duidelijke visie spreekt
op betekenis en inrichting van de inlichtingenfunctie
voor strijdkrachten. Deze strijdkrachten treden meer
en meer gezamenlijk op in het kader van bevordering
van internationale vrede en veiligheid. Goed voor de
Spaanse collega's, maar het blijft jammer dat in onze
eigen Defensienota 2000 soortgelijke noties niet zijn
terug te vinden. Erger, de inlichtingenfunctie lijkt
geheel over het hoofd gezien. Het resultaat is dan ook
een tomeloze spraakverwarring als het gaat om de
vraag: "Wat moet Defensie met inlichtingen, wie doet
nu wat, wat is de MID eigenlijk voor organisatie en
wat mag wie bij Defensie van die MID verwachten?"

Correspondenten en agenten gevraagd

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant
achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's
kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie
over willen praten houden wij ons aanbevolen.

Wij altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt
Martinette en mij bereiken op de zesde verdieping van gebouw 32, kamer 6.43. Onze
telefoonnummers zijn 070 - 441 90 39 en 070 - 441 90 40. Naar ons mailen (via DONAR) of
faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie. ♦

INGELICHT wordt uitgeven onder
verantwoordelijkheid van de directeur
Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is
in principe bedoeld voor al het burger en
militair personeel werkzaam bij de MID.

Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau
Communicatie, van de Hoofdafdeling
Bedrijfsvoering.

Eindredactie: R.W.G.M. Voragen bc
Redactie: M.A.M. Bemelmans-Oonincx
Cartoons: Henk Slijkhuis
Fotografie: Media Centrum MID, Karin Nederhand,
OVIC Eibergen, CCK en FAS-Org
Vormgeving: Theo Olsthoorn
Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek
Zoetermeer
Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien,
denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijningsdatum
11 april	4 mei
9 mei	1 juni
13 juni	6 juli
15 augustus	7 september

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of
gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto omslag OVIC Eibergen:
Operationeel afscheid...

Voor ons zijn daaruit twee conclusies te trekken. Ten eerste moeten we doorgaan met het zendingswerk om beleidsontwikkeling ten aanzien van het functiegebied inlichtingen te stimuleren, vast te leggen in relevante documenten (bijvoorbeeld het Defensie Strategisch Plan) en te vertalen in concrete plannen en projecten die de noodzakelijk capaciteiten genereren om adequate ondersteuning van crisisbeheersingsoperaties met inlichtingen mogelijk maken. Het is bemoedigend te constateren dat er plaatsen zijn in de krijgsmacht waar over dit vraagstuk wordt nagedacht. Ik denk met name aan de Afdeling Beleidsontwikkeling van de Landmachtstaf en aan de G2 (red. Inlichtingenfunctionaris) van het Duits/Nederlandse Legerkorps. Het zou nuttig zijn als de daar levende gedachten werden 'verheven' tot een krijgsmachtbrede visie, die vervolgens top down wordt uitgewerkt en geïmplementeerd.

Ten tweede moeten we bottom up doorgaan met het zoeken naar vormen en oplossingen om het beleidsmatige vacuüm praktisch in te vullen. Doel daarbij is adequate ondersteuning van operationeel verantwoordelijken (zowel de Chef Defensiestaf (CDS) als commandanten te velde). De inlichtingenstructuur voor UNMEE (United Nations Mission Ethiopia & Iritrea) is zo'n praktische oplossing. Ook het UNMEE-team van de MID kan daartoe worden gerekend. Wat mij betreft functioneren beide tot volle tevredenheid. Daar moeten we dus mee doorgaan.

Omdat Nederland dit najaar in Bosnië lead nation wordt in MND SW (Multinationale Divisie Zuid-

West), is de toekomstige Nederlandse divisiecommandant, brigade generaal Van Diepenbrugge, half maart op oriëntatiebezoek geweest bij de MID. We hebben gesproken over wat we dat jaar in Bosnië voor elkaar kunnen betekenen en hoe we dat technisch aan de vork gaan steken. Zodra zijn Nederlandse G2 is aangewezen zal ook hij in dit overleg worden betrokken. De evaluatie van UNMEE heeft ons enkele nuttige lessen geleerd; straks in Bosnië doen we het beter.

Een andere interessante bezoeker was brigade generaal H.A.J. Bokhoven, die eind maart de leiding heeft genomen over de Inlichtingendivisie van de

Militaire Staf van de Europese Unie. Pionierswerk, en derhalve ook voor ons interessant om te kijken hoe we elkaar daarbij kunnen helpen. We hebben hem bijgepraat over de Nederlandse insteek bij de ontwikkeling van Europese inlichtingenstructuren tot nu toe, de opvattingen die bij mijn buitenlandse collega's leven en andere nuttige zaken. Op 5 april trof ik hem volop in functie bij de tweede informele bijeenkomst van de European Intelligence Board in Brussel.

Ten slotte zal commodore Emmens (nu nog Sous chef Internationale Plannen en Samenwerking bij de Defensiestaf) later deze zomer de functie van Deputy Assistant Chief of Staff Intelligence Division bij SHAPE op zich nemen. Zo blaast Nederland op inlichtingengebied weer een stevige internationale partij mee. Ook goed voor de MID. Een vliegende kraai vangt altijd wat...

Tot zover deze blik naar buiten. Wellicht wat ver van uw bed. Een volgende keer blijf ik dichterbij huis. Maar het is wèl de hoogste tijd dat de verdere ontwikkeling van onze dienst in verband wordt gebracht met datgene wat zich elders afspeelt...♦

Joop van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Nieuwe folder & brochure MID

De MID heeft afgelopen maand een nieuwe folder en een nieuwe brochure uitgegeven. In de folder is onder andere de taak, het mission statement, de organisatie en werkwijze van de MID beschreven. De folder is onder andere bedoeld voor externe relaties en nieuw personeel.

De brochure "De vertrouwensfunctie & het veiligheidsonderzoek" is bedoeld voor personeel dat solliciteert naar een vertrouwensfunctie of voor personeel dat een functie bekleedt die onlangs als vertrouwensfunctie is aangewezen. In deze brochure wordt uit de doeken gedaan wat personeel moet weten over zaken als de vertrouwensfunctie en het veiligheidsonderzoek die in de Wet veiligheidsonderzoeken zijn geregeld.♦

Personeel moet in staat zijn te kunnen voldoen aan de eisen die gesteld worden aan de functievervulling. Vanuit dit belang is het noodzakelijk te investeren in de kwaliteit van het personeel. Dit kan enerzijds door het volgen van (functie)opleidingen, maar anderzijds ook door begeleiding en coaching gedurende de functievervulling. Dit vergt een voortdurende aandacht en inspanning van de organisatie en het personeel.

Door Berry van Nistelrooy

Gelet op het belang ervan, heeft onze directeur het opleiden tot één van de speerpunten van zijn beleid gemaakt. Om de opleidingen gestructureerd te laten verlopen is bij de Stafafdeling Productie (SAP) van de Hoofdafdeling Productie het Bureau Opleidingsbeleid (BOB) ingericht. Met betrekking tot algemeen militaire opleidingsaspecten werkt dit bureau MID-breed. Daarnaast schrijft dit bureau voor de Hoofdafdeling Productie het beleid voor de vaktechnische opleidingen. Ook het beheer van deze opleidingen valt onder BOB. Het Bureau Opleidingsbeleid van de Stafafdeling Productie is in augustus 2000 van start gegaan. De Stafafdeling Productie kent een Standing Operating Procedure (SOP). Hierin is opgenomen dat er in het opleidingproces vijf facetten van belang zijn. Ten eerste de inventarisatie van benodigde opleidingen en het bepalen van de kwaliteit van deze opleidingen (Didactische Functie-Analyse). Ten tweede de planning van aan te vragen opleidingen (spanningsveld tussen productie en investeren in kwaliteit). Ten derde het fungeren als kenniscentrum: dat wil zeggen, inzicht hebben in en het initiëren van technologische ontwikkelingen (met name bij de Afdeling Verbindingsinlichtingen) en het vertalen van deze ontwikkelingen in vakinhoudelijke opleidingen. Ten vierde het hanteren van het zogenoemde 'Training on the Job' principe (begeleiding en coaching). Ten vijfde het aanwezig zijn van kennismanagement en loopbaanbeleid (het opbouwen, het instandhouden en weer ter beschikking stellen van kennis, ook wanneer sprake is van snel roulerende functionarissen). Het Bureau Opleidingbeleid heeft bij de deelfacetten een facilitaire, adviserende en coördinerende taak.

Wat is er nu in de tussentijd allemaal bereikt en waar richt zich het bureau de komende tijd op? Enkele aandachtspunten van het Bureau Opleidingsbeleid die voor iedere MID'er van de Hoofdafdeling Productie van belang kunnen zijn:

INVENTARISEREN VAN OPLEIDINGSBEHOEFTE

In overleg met de afdelingshoofden van de Hoofdafdeling Productie wordt voor iedere functie bekeken welke opleiding(en) noodzakelijk of wenselijk zijn. Hierbij wordt ook nagegaan of de opleidingseisen

Investeren in kwaliteit van personeel

'Kennis is macht'

zoals gesteld in de functiebeschrijvingen, aanpassingen behoeven. Het opleidingstraject voor analisten heeft hierbij een hoge prioriteit. Verder wordt nagegaan wat de kosten zijn en wat de opleidingsduur is. De opleidingsbehoeften van iedere afdeling worden in de vorm van een opleidingsplan in de jaarplanning opgenomen. Van belang is dat ieder afdelingshoofd zelf de afweging moet maken tussen het op peil houden van de kwaliteit van zijn mensen (dus voldoende en tijdig opleiden) en het continueren van de dagelijkse werkzaamheden.

INVENTARISEREN VAN BESTAANDE

OPLEIDINGEN EN OPLEIDINGSINSTITUTEN

Omdat het 'zwarte garen' niet iedere keer opnieuw hoeft te worden uitgevonden, wordt een inventarisatie gemaakt bij binnen- en buitenlandse zuster- en partnerdiensten en wetenschappelijke instituten om na te gaan of er nog opleidingen bestaan die van belang kunnen zijn. Hierbij denken we onder meer

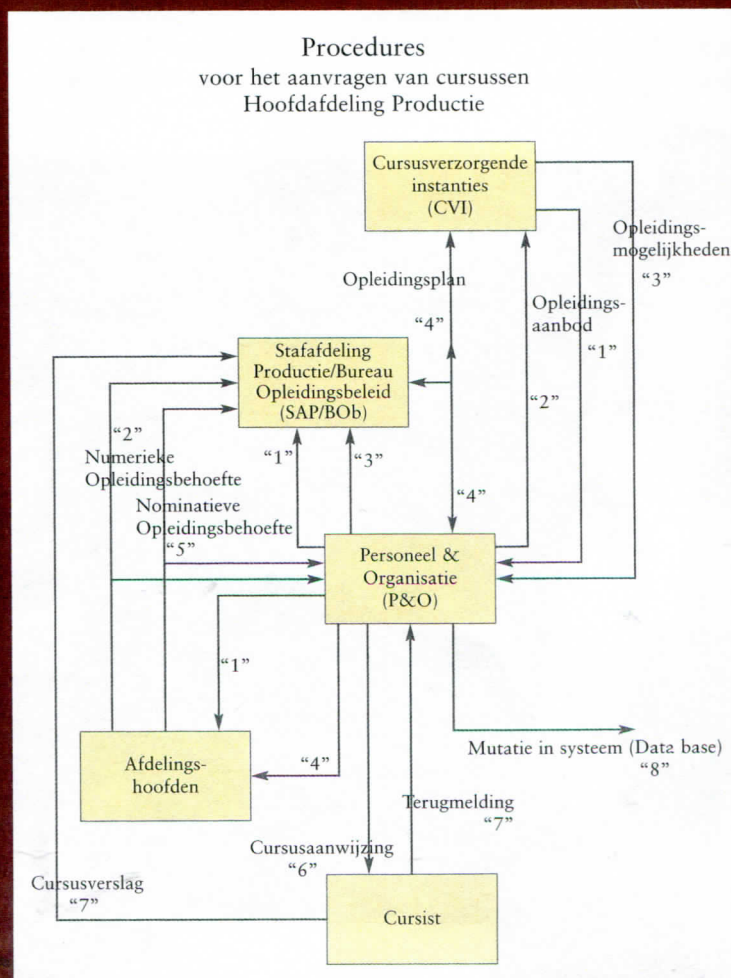
aan de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), Clingendael, Politie en de School voor Journalistiek.

ONTWIKKELING VAN NOG NIET BESTAANDE OPLEIDINGEN

Als er behoefte bestaat aan een nog niet bestaande opleiding zal deze in samenwerking met materiedeskundigen moeten worden ontwikkeld. BOB heeft hierin een coördinerende taak. Verder dienen er 'Training on the Job'-programma's te worden ontwikkeld. Een specifiek onderdeel van Training on the Job is het bijhouden van de militaire basisvaardigheden. In de SOP staat daarover het volgende:

'Het bijhouden van de vaardigheden op het gebied van NBC-verdediging, Zelfhulp Kameradenhulp (ZHKH) en Wapenbeheersing (schieten met persoonlijk wapen) zijn van groot belang om het militaire personeel uitzendgeschikt te houden. Het bijhouden is primair een verantwoordelijkheid van het individu, maar dient daarbij ondersteund te worden door

de afdeling waar hij of zij is tewerkgesteld. Daartoe dient een afdeling in het jaarplan de activiteiten te presenteren hoe invulling aan het bijhouden van de militaire vaardigheden wordt gegeven. Hierbij valt te denken aan het regelmatig organiseren van schietdagen of het incidenteel organiseren van een zogenoemde 'groene dag' (KL) c.q. de zogeheten JOP/GRO-dag (KLu). Specifieke eisen, voor uitzendgereedheid, die worden gesteld aan het militaire personeel van de MID zijn separaat verwoord in een opleidingsaanwijzing (die geheel in lijn is met de eisen van de krijgsmachtdelen). Deze aanwijzing behandelt ook de logistieke aspecten.'

KWALITEITSBEWAKING VAN DE OPLEIDINGEN

Een andere taak van BOB is de bewaking van de kwaliteit van opleidingen. Een belangrijke steun hierin is de 'cursus-evaluatie'. Dat bestaat uit een formulier dat aan iedere cursist wordt uitgereikt en waarop de cursist als 'deskundige' zijn of haar mening over de kwaliteit en noodzaak van gevolgd cursus kan aangeven. Een eventuele aanpassing van de opleidingseisen beschreven in de Didactische Functie Analyse zou het gevolg van de inbreng van de cursisten kunnen zijn.

INTRODUCTIECURSUS MID

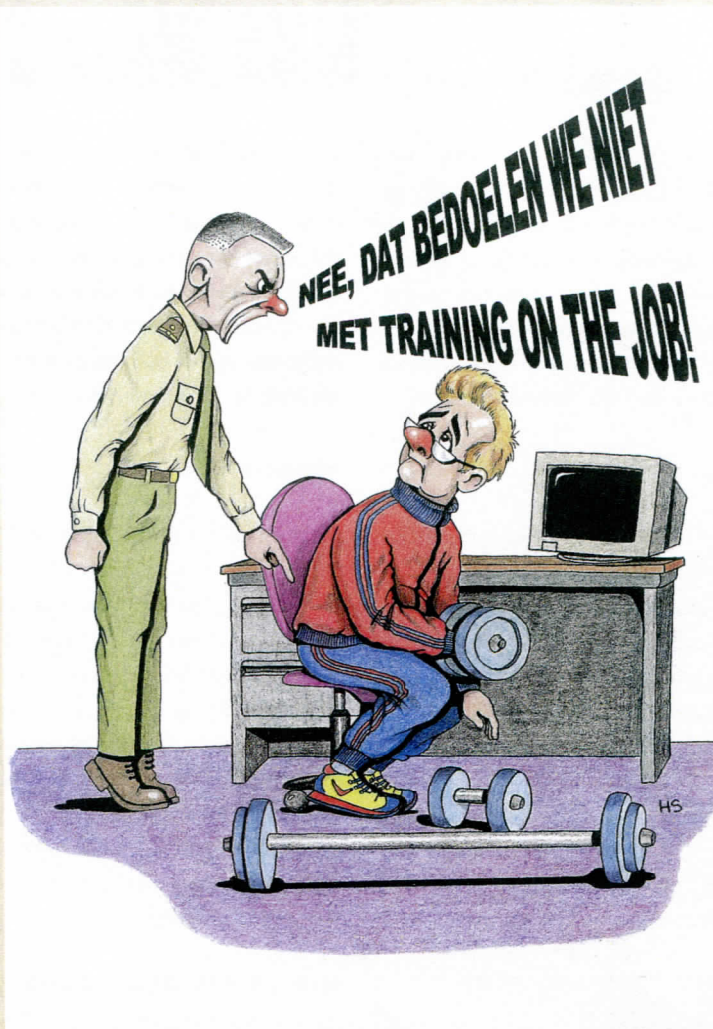
Er stromen regelmatig medewerkers de MID binnen die voor het eerst kennismaken met onze dienst. Voor deze medewerkers is het wenselijk een introductie cursus MID te ontwikkelen. Hierin kunnen onderwerpen worden meegenomen als het inlichtingenproces, oriëntatie MID, oriëntatie krijgsmacht-delen, inclusief de Inlichtingen en Veiligheidsbehoeften van de krijgsmacht-delen en een inleiding tot analyseren. De planning is om deze cursus modulair op te bouwen zodat medewerkers met enige inlichtingen- en/of veiligheidsachtergrond niet de volledige cursus hoeven te doorlopen.

PROCEDURES VOOR AANVRAGEN

Er bestaat nog enige onduidelijkheid over de te volgen procedure bij het aanvragen van cursussen en opleidingen. De administratieve afhandelingen met betrekking tot het aanvragen en het aanwijzen van een opleiding is geen taak van het BOB maar van de Afdeling Personeel & Organisatie (AP&O).

Hieronder volgt een korte beschrijving van de procedure voor het aanvragen van opleidingen. De nummers voor de alinea's verwijzen naar de nummers in het onderstaande schematisch overzicht.

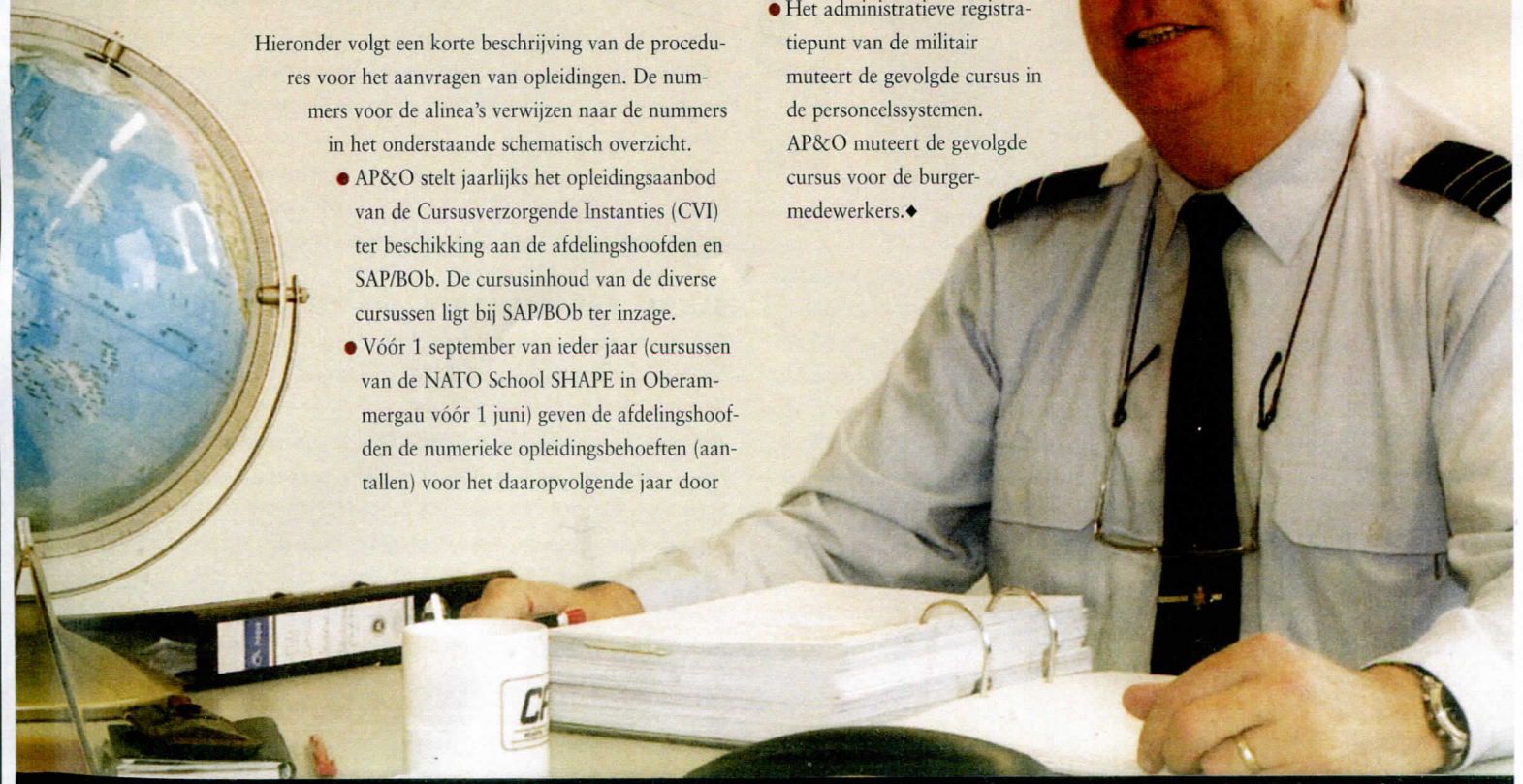
- AP&O stelt jaarlijks het opleidingsaanbod van de Cursusverzorgende Instanties (CVI) ter beschikking aan de afdelingshoofden en SAP/BOB. De cursusinhoud van de diverse cursussen ligt bij SAP/BOB ter inzage.
- Vóór 1 september van ieder jaar (cursussen van de NATO School SHAPE in Oberammergau vóór 1 juni) geven de afdelingshoofden de numerieke opleidingsbehoeften (aantallen) voor het daaropvolgende jaar door

aan AP&O en SAP/BOB. Daarnaast geven de afdelingshoofden een prognose over de opleidingsbehoeften voor de daaropvolgende twee jaren. Eenmaal aangemeld moet de cursus wel worden gevolgd. AP&O geeft deze behoeften door aan de CVI's.

- De CVI's geven daarop de opleidingsmogelijkheden aan. Als er behoefte bestaat aan een vaktechnische opleiding die niet bij de CVI's voorkomt, dan onderzoekt SAP/BOB of deze opleiding elders wordt gegeven. Is dit niet het geval dan wordt er overlegd met een materiedeskundige waar zo'n opleiding ontwikkeld (en gegeven) kan worden.
- Indien de opleidingsbehoefte groter is dan de opleidingscapaciteit bepaalt SAB/BOB in overleg met de afdelingshoofden de prioriteit. Zo ontstaat het Opleidingsplan van de Hoofdafdeling Productie. Dit opleidingsplan wordt voor 15 oktober van ieder jaar aan alle betrokkenen bekend gesteld.
- Vervolgens geven de afdelingshoofden de namen van de geplande cursisten door aan AP&O en SAP/BOB (nominatieve opleidingsbehoefte) middels het aanleveren van VDD-formulieren.

- AP&O meldt de cursisten aan, nadat het bevoegd gezag zijn goedkeuring heeft gegeven.
- De cursist levert na het volgen van een opleiding een cursusverslag in bij SAP/BOB die de voortgang van deze procedures bewaakt.
- Het administratieve registratiepunt van de militair muteert de gevolgde cursus in de personeelssystemen. AP&O muteert de gevolgde cursus voor de burgermedewerkers.♦

Wandelen langs spionage-adressen (5)

In INGELICHT nummer 8, december 2000 is gesproken over het eerste onderkomen van de militaire inlichtingendienst GS III. Deze dienst was gevestigd op het Lange Voorhout nummer 52. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de GS III snel gegroeid. Na WO-I kreeg de GS III er taken bij op het gebied van de binnenlandse veiligheid. De oprichting van afdeling B, GS IIIB genoemd, was een feit. De eigenlijke inlichtingendienst richtte zich weer op het buitenland en werd vanaf dat moment aangeduid als GS IIIA. De hele dienst werd gehuisvest in het hoofdkwartier van de Generale Staf op het Lange Voorhout nummer 7.

Bron NISA Bewerking Martinette Bemelmans-Oonincx

CENTRALE INLICHTINGDIENST OOK GEHEIM VOOR PARLEMENT

Doordat Nederland tot mei 1940 neutraal bleef, had GS IIIA het als kleine inlichtingendienst niet gemakkelijk. Samenwerking met andere en grotere diensten, zoals die van Engeland en Frankrijk, zat er niet in: de zo gekoesterde neutraliteit zou in gevaar kunnen komen.

Toch had de dienst heel voorzichtig en in het geheim wel contact met die diensten, vooral toen het Duitse gevaar zich - voor wie het wilde zien - begon af te tekenen.

Uit een beroemde zaak, die als het Venlo-incident de geschiedenis is ingegaan (zie Geheime Babyzalf in INGELICHT nummer 2, 2001), bleek dat GS IIIA met de Engelse inlichtingendienst MI 6 in het geheim samenwerkte. Het resultaat van dit incident was dat het toenmalige hoofd van de hele GS III, generaal Van Oorschot werd ontslagen als te pro-Engels. Hij werd opgevolgd door de veteraan Fabius die de dienst bleef leiden tot aan de Duitse inval in mei 1940.

De afdeling GS IIIB ontwikkelde zich na de Eerste Wereldoorlog tot een veiligheidsdienst die in 1919 de naam Centrale Inlichtingsdienst (CI) kreeg. Het merkwaardige was, dat formeel de afdeling GS IIIB bleef bestaan als militaire veiligheidsdienst, maar dat zij tegelijkertijd een civiele taak uitoefende en dan CI heette. Deze constructie was gekozen om het bestaan van de CI te camoufleren en lastige vragen in het parlement te voorkomen. Zelfs het bestaan van de CI was niet publiekelijk

bekend. Eén van de voornaamste taken van de CI was het samenstellen van de 'Zwarte Lijsten' waarop de namen stonden van vooral communistische, later ook nationaal-socialistische personen, in die tijd 'extremisten' genoemd. Het voorbereidende werk 'in het veld' werd vooral gedaan door de inlichtingendiensten van de korpsen van gemeentepolitie, de Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee.

Toen in de loop van mei 1940 duide-

lijk werd dat Nederland op zeer korte termijn door de Duitsers bezet zou zijn, werden de archieven van GS III verbrand om te voorkomen dat gevoelige informatie, bijvoorbeeld over agenten en informanten van de dienst, in handen van de Gestapo zou vallen. ♦

Het boek Duister Den Haag, Wandelen langs spionage-adressen is verkrijgbaar bij Sdu Uitgevers en kost f 24,90, ISBN 90 12 085152.

'Een 'formele' informel

In INGELICHT nummer 5, september 2000, heeft u kunnen kennismaken met het Bureau Documentair Informatiebeheer (BDI). Dit bureau beheert de documentaire informatievoorziening voor de hele MID. In de praktijk betekent dit dat er met één postregistratiesysteem wordt gewerkt, dat de archiefvorming op éénduidige wijze plaatsvindt op basis van één registratuurplan en dat er een centraal opleidingstraject is opgezet voor iedereen die werkzaam is op het gebied van de documentaire informatievoorziening. En dit opleidingstraject heeft op 27 februari een eerste mijlpaal bereikt.

Door Martinette Bemelmans-Oonincx

Het is een drukte van belang op die 27e februari op de 8e verdieping van gebouw 32. Veel MID'ers zijn bijeengekomen vanwege het uitreiken van een diploma. Tweëntwintig cursisten hebben met goed gevolg de eerste Basis cursus Documentair Informatiebeheer MID afgerond. Het is een cursus die speciaal is samengesteld voor iedere MID'er die zich bezighoudt met documentaire informatievoorziening (DIV). Dit zijn niet alleen medewerkers die geplaatst zijn bij het BDI. Er zijn ook medewerkers die niet werkzaam zijn bij het BDI, maar wel met XPost (het postregistratiesysteem) werken en zich bezighouden met documentaire informatievoorziening. Behalve de eregasten, de geslaagde cursisten en enkele van hun bureau- en afdelingshoofden, waren aanwezig Martin Boskamp (Hoofd Hoofdafdeling Bedrijfsvoering) en drie docenten van het bedrijf DisConsult, die deze cursus voor de MID verzorgt.

MID EN DIV BEHOORLIJK IN BEWEGING

Henk Voorderhaak, Hoofd Bureau Documentaire Informatievoorzieningsbeheer, richt zijn welkomstwoord met name tot de vele cursisten die bijeengekomen zijn om hun diploma in ontvangst te nemen.

"Waarom", zo vraagt Henk Voorderhaak zijn toehoorders, "een formele diploma-uitreiking? De diploma's hadden toch ook per post verstuurd kunnen worden?" "Omdat", zo beantwoordt Henk zijn eigen vraag, "ik het belangrijk vind de cursisten een extra steuntje in de rug te geven. Het behalen van deze cursus is een mijlpaal. Met deze 'informele' formele bijeenkomst hoop ik alle cursisten nog eens te kunnen motiveren voor hun BDI-werkzaamheden en het volgen van de nodige cursussen." Henk benadrukt in zijn welkomstwoord de overeenkomst tussen de MID en DIV. "De MID en ook de DIV zijn behoorlijk in beweging. De reorganisatie is een feit, het Bureau Documentair Informatiebeheer is formeel op 1 augustus opgericht en de meeste BDI'ers hebben een nieuwe werkplek gevonden. Het heeft even geduurd eer alles op rolletjes begon te lopen, maar we zijn op de goede weg. Er is meer duidelijkheid gekomen over de werkzaamheden en de rol die het BDI binnen de MID vervult. De 'klanten', zowel binnen als buiten de MID, geven in toenemende mate hun behoefte aan, zodat wij daar beter op kunnen inspelen."

ALS DIE BODEM IS GOED, DIE PIZZA IS GOED

De tweede mijlpaal waaraan Henk Voorderhaak deze dag aandacht besteedt, is het verschijnen van de eerste druk van het handboek Documentaire Informatiebeheer. Dit handboek is bedoeld voor iedereen die werkt binnen het Bureau Documentair Informatiebeheer van de MID. Alle voorkomende taken en werkzaamheden van het BDI staan in dit boek vermeld. Een basisdocument dus, of zoals Henk het zelf noemt: "De bijbel van het BDI". Het boek is uitgegeven als losbladig systeem, zodat aanvullingen en correcties makkelijk kunnen worden toegevoegd. De BDI medewerkers krijgen die elementen uit het boek, die betrekking hebben op hun werkzaamheden. Zo hebben ze alle relevante informatie uit het boek op hun eigen werkplek. Op deze manier kunnen de medewerkers zich de

diploma-uitreiking'

werkzaamheden stap voor stap eigen maken en altijd de nodige informatie terugvinden. "Want", zo zegt Henk altijd tegen zijn medewerkers, "als die bodem is goed, die hele pizza is goed!"

Na deze woorden vraagt Henk Voorderhaak aandacht voor Martin Boskamp. Hij is namelijk gevraagd de diploma's aan de cursisten uit te reiken. En er zijn veel cursisten aanwezig, uit de hele MID, van Eibergen en Amsterdam tot Den Haag. Ook Martin Boskamp blikt even terug op het afgelopen half jaar, dat voor de meeste aanwezigen toch een ingrijpende periode is geweest. Een nieuw systeem om mee te werken (XPost), nieuwe procedures, werkwijze en taken, een nieuwe organisatie, nieuwe collega's en voor een groot aantal medewerkers ook nog een nieuwe werkplek. Martin Boskamp uit zijn waardering voor de manier waarop de BDI-medewerkers hiermee zijn omgegaan en benadrukt de essentiële rol die het BDI binnen de MID speelt.

"Analisten kunnen nog zo'n mooie rapportage uitbrengen, wanneer de BDI-medewerkers er niet voor zorgen dat het rapport tijdig bij de klant is, verliest het zijn waarde. Het BDI is een onmisbare schakel in de MID-keten", zo besluit Boskamp zijn toespraak.

Na deze inleidende woorden, gaat hij over tot de uitreiking van de diploma's. Iedere geslaagde cursist ontvangt bij zijn diploma een boekenbon. De heer Peter van der Eerden, één van de docenten bij DisConsult overhandigt iedere cursist ook nog een mooie bos bloemen.

Na dit officiële gedeelte is er tijd om bij te praten onder het genot van een kopje koffie en een lekker gebakje.

en zijn helemaal uit Eibergen gekomen om hun diploma in ontvangst te nemen. De afstand viel wel mee, ze zijn het inmiddels gewend. De cursus werd gedurende zes weken iedere dinsdag op de Frederikkazerne in Den Haag gegeven. Dus reden Maria en Albert iedere maandagavond naar Den Haag, zodat ze op dinsdagochtend niet voor dag en dauw de deur uit hoefden. Ze bleven dan op de Alexanderkazerne overnachten. Was het dan al met al toch niet zwaar? "Ja, dat wel", beaamt Albert. "Iedere maandag werken, daarna de auto in, richting Den Haag. Dinsdag de hele dag cursus, waarna we weer terugreden naar Eibergen. En de rest van de week weer aan de slag. Maar ik vond het de moeite waard. De cursus was heel interessant. Ik heb er veel van opgestoken". werkt nu nog als administratief medewerker bij de afdeling Automatisering bij het Operationeel Verbindingsinlichtingen Centrum (OVIC) in Eibergen. Maar binnenkort maakt hij de overstap naar het BDI in Eibergen. Zijn collega Maria is al medewerkster Post- en Archiefzaken, zoals het BDI bij OVIC wordt genoemd. Maria vond het erg leuk een cursus te volgen met allemaal BDI'ers van de MID. "Zo leer je elkaar tenminste kennen. Je werkt tenslotte allemaal voor dezelfde MID". Maria verheugt zich op de vervolgcursus (Red. Is 13 maart van start gegaan). Deze cursus omvat acht lesdagen, maar wordt iedere twee weken gegeven. "Dat vind ik wel prettig, de belasting is dan iets minder zwaar." Op de vraag of ze deze cursus ook samen met Albert gaat volgen, schieten Albert en Maria beiden in de lach. "Ja", zeggen ze volmondig. "We zijn inmiddels aan elkaar gewaagd."

Er zijn ook cursisten aanwezig die werkzaam zijn bij het Bureau Personele Veiligheid (BPV). Maar wat heeft het BDI nou met personele veiligheid te maken? en leggen uit hoe dat zit. "Het Bureau Personele Veiligheid is onder meer belast met het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken. De gegevens die wij verwerken dienen op zeer vertrouwelijke wijze te worden behandeld, want het gaat om persoonlijke informatie van

(toekomstige) Defensiemedewerkers. De gegevens verwerken wij met behulp van het automatiseringssysteem CRISP (zie INGELICHT nummer 8, december 2000) en blijven binnen ons bureau. Deze dossiers komen dus niet in het gewone MID-archief. De documenten die door ons bureau worden ontvangen en verstuurd, registreren wij in XPost. Vandaar deze cursus. We zijn BPV'ers, maar we doen ook BDI werk."

Jacqueline Molier werkt sinds 1 juni bij het BDI van de MID. In haar vorige functie had ze al enige DIOR-modules gevolgd. "Dat was toch wel een voordeel. Zeker bij het toepassen en uitwerken van de praktijkopdrachten, dat ging me wel goed af". Deze specifieke-MID cursus vond Jacqueline erg handig. "Want bij de MID werken ze toch wel iets anders dan bij andere defensie-organisaties. Met name de postbehandeling en dossiervorming wordt anders gedaan. Wat ik ook erg nuttig vond, is dat we met allemaal BDI'ers de cursus volgden. Ik heb het idee dat er nu meer afstemming binnen ons bureau is. Iedereen kwam van een andere afdeling binnen de MID of van buiten de MID. En iedereen had zo zijn of haar eigen

GESLAAGD! V.l.n.r. boven: en midden: en onder: (DisConsult), (HBDI), en (DisConsult) staan niet op de foto.]

werkwijze. Dat is nu veel meer afgestemd." Op de vraag of Jacqueline ook de vervolgcursus gaat doen, glimlacht ze: "Ja, dat moet ook. Het is erg leerzaam. Bovendien vind ik sowieso het cursussen volgen leuk. Ik heb al een secretaresse-cursus en twee cursussen Engels gevolgd!"

De aanwezige docenten van DisConsult, die deze MID-cursus speciaal hebben ontwikkeld, waren erg enthousiast over de cursisten. "In één woord leergierig", zo karakteriseerden Peter van der Eerden en Jan van den Bosch de BDI'ers. "In het begin merk je dat cursisten wat onwennig kunnen zijn. Ze zien het nut van een cursus niet altijd in. Sommigen voelen zich duidelijk 'gestuurd'. Maar gaandeweg zie je dat veranderen. Ze zien in dat hun werk de spil is waar het bedrijf om draait. En dan worden ze laaiend enthousiast". Maar het maakt ook veel uit als de docent enthousiast is. En wel zoveel, dat uit Amsterdam (SVIC) zelfs vraagt of ze de vervolgcursus op een andere dag mag volgen, zodat ze dezelfde docent weer krijgt!♦

'My camera never lies', een popsong van de Britse formatie Bucks Fizz uit begin jaren tachtig, suggereert dat wat een camera registreert de waarheid is. Foto's of televisiebeelden van bijvoorbeeld slachtoffers van etnische conflicten of rellen kunnen worden gebruikt om emoties over te brengen of juist op te wekken. Ook kunnen aan beelden of series foto's conclusies met verstrekkende gevolgen worden verbonden. Hierbij gaat het meestal om foto's of televisiebeelden van correspondenten of fotografen die hun leven riskeren om de situatie die zij meemaken aan hun opdrachtgevers te leveren. Politieke of religieus georiënteerde conflicten en stammenoorlogen in Bosnië, Rwanda, Burundi of Indonesië werden pas echt een publieke kwestie toen er schokkende beelden op televisie en in kranten en tijdschriften te zien waren.

Door Lub Gringhuis

Door moderne technieken is het echter ook mogelijk beelden te manipuleren en eventueel van valse informatie te voorzien. Hierdoor kunnen overheden en plannenmakers verkeerde conclusies trekken. Daarom geldt de stelling 'the camera never lies', bij het verzamelen van informatie slechts voor de camera en niet meer voor publicaties van beelden of foto's door anderen. Slechts eigen beelden of ruwe ongemanipuleerde luchtfoto's of satellietbeelden kunnen wat dat betreft als zeer betrouwbare informatiedragers worden beschouwd.

Hoe passen nu bovenstaande opmerkingen in het plaatje van een moderne inlichtingendienst? Inlichtingenactiviteiten kunnen worden omschreven als een proces van verzamelen van een veelheid aan feiten en stukjes informatie, het verwerken hiervan tot een samenhangend patroon, en daaruit conclusies te trekken die vervolgens in een inlichtingenproduct worden vastgelegd. Het verzamelen van inlichtingen bestaat al zolang er oorlogen zijn. In het eerste deel van deze serie over IMINT (INGELICHT nr. 2, 2001) werd de Chinese strateeg Sun Tsu reeds aangehaald. Twee eeuwen voor Christus merkte de Griek Polybius in één van zijn geschriften op dat een goed generaal zich moet inleven in de visie en het karakter van de vijand. De Hertog van Wellington schreef een groot deel van zijn succes toe aan zijn grondige studie van wat er 'aan de andere kant van de heuvel gebeurde'. De beste militaire leiders zijn nagenoeg altijd diegenen geweest die zich realiseerden dat hoe meer ze van een opponent wisten, hoe groter de kans was dat tijdens een gewapend conflict de balans in hun richting zou doorslaan.

Een plaatje zegt meer dan duizend woorden en inlichtingen gebaseerd op beeldmateriaal kennen legio militaire toepassingen. Op het strategische vlak kunnen we bijvoorbeeld naar potentiële productiefaciliteiten voor diverse soorten wapens zoeken. Op meer tac-

etisch niveau kan de analist geleide wapensystemen opsporen voor een te plannen luchtaanval of juist ter vermijding van een aanval. Sinds 1990 heeft het inwinnen van inlichtingen uit beeldmateriaal een enorme vlucht genomen.

Militaire luchtverkenning bestaat al vanaf de Amerikaanse Burgeroorlog toen er kabelballonnen werden ingezet om informatie over de vijandelijke eenheden binnen te halen. De Amerikaan Thaddeus Lowe, oprichter van het Amerikaanse Army Balloon Corps, verbond de waarnemer in de ballon door middel van een telegraaflijn met de grond. Dit was in wezen de eerste 'near-real-time recce' (reconnaissance = verkenning). In september 1911 werd Italië in een gewapend conflict betrokken met de Turken over de controle van Libië. Op 23 februari 1912 vloog de Italiaanse 'capitano' Carlo Piazza met een 'Bebe-Zeiss' camera onder zijn vliegtuig. Het fototoestel was opgehangen met de lens in een verticale stand. Door de positionering van het toestel was het slechts mogelijk één enkele foto per missie te maken. Het resultaat van die ene foto was evenwel dermate goed dat er binnen de kortste keren meerdere fotoverkenningtoestellen bij de Italianen rondvlogen. De Engelsen hadden in het begin niet veel op met luchtfotografie. Echter net voor de Eerste Wereldoorlog, in 1913, begonnen ze de waarde van luchtverkenning toch in te zien. Er werd een speciale afdeling in het Royal Flying Corps opgericht die zich met 'futuristische' luchtfotografie moest gaan bezighouden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog nam fotoverkenning pas een grote vlucht. Vooral de Royal Airforce heeft de techniek van de fotoverkenning en foto-interpretatie tijdens de oorlog enorm verbeterd. Daar waar de Duitse Luftwaffe slechts mono-beelden voor hun analyse gebruikten, hadden de Engelsen het voordeel van stereobeelden al onderkend. Door gebruik te maken van deze techniek werd onder andere de ontdekking van de Duitse V-1 en V-2 systemen enorm versneld. Gedurende de Tweede Wereldoorlog (Operatie 'Overlord'), in de Koreaanse oorlog, de Cuba-raketen crisis, de Vietnam-oorlog, de Golfoorlog, Haïti, Somalië, Bosnië, Kosovo en andere militaire operaties steunden de militaire plannenmakers en commandanten in belangrijke mate op lucht- en satellietbeelden. Zonder het 'eye-in-the-sky'-effect zouden deze commandanten geen goed beeld hebben gehad van het slagveld of het operatiegebied. Het is duidelijk dat hierdoor de behoefte aan aardobservatiebeeldmateriaal voor militaire toepassingen de laatste tijd enorm is toegenomen. Militair gezien is het verzamelen en evalueren van beeldinlichtingen tegenwoordig een standaardprocedure geworden. Beeldanalisten en 'targeteers' gebruiken beeldmateriaal om doelen op te sporen en analyses uit te voeren om schade te beperken. Voorkennis is een belangrijk aspect bij het maken van voorspellingen. Ook heeft het gebruik van beeldmateriaal een sleutelrol gespeeld bij humanitaire operaties en vredesmissies.

Serie Imagery Intelligence (IMIN)

'A camera n

Zoals opgemerkt is het inwinnen van inlichtingen de laatste tien jaar sterk veranderd. De trage en dure optische verwerking van de analoge foto's hebben plaats gemaakt voor computers met geavanceerde beeldverwerkingsoftware. Reproductiesystemen met een hoge resolutie-uitvoer die geïntegreerd zijn met de nieuwste desktop-publishing systemen kunnen inlichtingenmateriaal van hoge kwaliteit genereren. De korrels van de wet-film zijn vervangen door de pixels van de digitale systemen.

HET GEBRUIK VAN LUCHT- EN SATELLIETFOTO'S

Lucht- en satellietfoto's worden gebruikt voor enkele belangrijke militaire doeleinden.

Het gebruik ervan verschaft informatie voor het inlichtingenproces ter ondersteuning van de commandovoering. Informatie over posities, troepensterkte, bewapening en dergelijke kan een uitstekende basis vormen voor het nemen van gefundeerde beslissingen.

Door lucht- en satellietfoto's te gebruiken kunnen rapporten die uit andere bronnen zijn verkregen gevalideerd worden. Dit kan als basis voor een dreigingsanalyse dienen. Gegevens die al bekend zijn kunnen enorm in waarde stijgen wanneer ze aan de hand van foto's worden bevestigd.

De foto's worden gebruikt om doelen te analyseren bij het plannen van een missie. Voor de missie begint kan op de grond een doel worden geanalyseerd om de vlieger terdege te kunnen voorbereiden op een aanval. Hierbij kunnen onder andere de zwakke punten van het doel worden bepaald en de wapens worden geselecteerd die nodig zijn om een doel effectief te kunnen uitschakelen.

De foto's dienen ook ter illustratie van een doel. Dit is voornamelijk een hulpmiddel voor bemanningen van vliegtuigen voor de locatie en identificatie van hun doelen. Dit kan zowel bij aanvalsmisssies als humanitaire vluchten van toepassing zijn.

De schade kan worden bepaald aan de hand van de foto's. Na een aanval op een doel kan een beeldanalyse uitsluitend geven van de mate van vernietiging van een doel. Hierbij kan worden gelet op enkele belangrijke onderdelen van het doel. Bijvoorbeeld wanneer op een vliegbasis de gehele brandstofvoorraad vernietigd is, dan kan in een beoordeling van de situatie worden aangegeven dat de basis naar verwachting niet meer of zeer beperkt verder kan opereren. (zie foto).

Lucht- en satellietfoto's verschaffen geografische informatie. Met behulp van gespecialiseerde software het betrekkelijk gemakkelijk om kaarten te vervaardigen.

ver lies', ofwel de macht van het beeld

Operation Allied Force - getroffen brandstofopslag op een FRJ-vliegbasis (Bron:FAS.org)

01 Getroffen en uitgebrande brandstoftanks 02 Brandstof-overlaadstation (trein naar brandstofopslag) 03 Opstelplaats brandstofvoertuigen en laadstation 04 Kleine opstelplaats voor vliegtuig of helikopter (Dispersal) 05 Licht transportvliegtuig Antonov An-2 Colt 06 Rail-aansluiting op nationale spoorwegnet (wissel enkel naar dubbel spoor bij indicator) 07 Getroffen hangaars/opslagloodsen (let op rondgeslingerde delen van dak en wanden)

gen of bij te werken Een bijkomend product van deze geografische informatie is de mogelijkheid om terreinanalyses uit te voeren.

Tegenwoordig gebruiken we steeds vaker de term 'beeldanalyse' in plaats van 'foto-interpretatie' (het analyseren van informatie verkregen uit lucht- of satellietfoto's), omdat dit een beter beeld geeft van het vakgebied. Er gaat veel studie en oefening aan vooraf, voordat een analist in staat is een betrouwbaar rapport van de objecten op het aardoppervlak, en de kenmerken daarvan, te produceren. Een analist moet altijd rekening houden met de kleinste details op een beeld. Ook ogenschijnlijke onbelangrijkheden worden meegewogen. Een op het eerste oog onbelangrijk object bijvoorbeeld, kan een belangrijke aanwijzing zijn voor de aanwezigheid of het gebruik van bepaalde wapensystemen. Een analist besteedt nagenoeg al zijn tijd aan het interpreteren en analyseren van het beeldmateriaal, voordat een origineel inlichtingenrapport is afgerond.

VOORDELEN

Wat is nou het voordeel van het gebruik van lucht- of satellietbeelden? Ten eerste is het mogelijk informatie te verzamelen over het grondgebied van een natie die met normale middelen niet te verkrijgen is. Een land dat iets te verbergen heeft zal niet toestaan dat er verkenningmissies op haar grondgebied worden uitgevoerd. De verkennende natie zet daarom middelen in die buiten het bereik van de luchtverdedigingsmiddelen van de te observeren partij blijven. Dit kunnen 'extrem' hoog vliegende platforms zijn of satellieten.

Een tweede voordeel is dat de vergaarde informatie niet gemanipuleerd is en daardoor een zeer hoge graad van betrouwbaarheid heeft. De te observeren partij kan niet voorkomen dat hij waargenomen en gefotografeerd wordt. De enige mogelijkheid om dit te voorkomen is het uitvoeren van passieve verdedigingsacties, zoals camouflage en afleiding.

De door lucht- en satellietbeelden verkregen informatie is niet alleen betrouwbaar maar is ook zeer accuraat. Hierdoor is het ook mogelijk om zeer nauwkeurig de positie van een locatie te bepalen en te vinden. Hier kleeft echter een maar aan. Bij opnamen van een bergachtig terrein kan er een zekere mate van onnauwkeurigheid gaan optreden door verschuivingen in het beeld door het zogenaamde 'lay-over' of 'omval effect'. Dit is het beeld dat kan ontstaan doordat bijvoorbeeld de top van een berg eerder wordt vast-

gelegd door de camera dan de voet van de berg, waardoor je op een plat vlak (foto) vertekening krijgt van het beeld.

Het vierde voordeel van het gebruik van lucht- en satellietbeelden is dat zeer snel actuele informatie ingewonnen kan worden over een anders niet toegankelijk gebied.

Tot slot kunnen in korte tijd grote gebieden in beeld worden gebracht. Hierdoor kan zeer snel erg veel informatie verzameld worden.

Er zijn natuurlijk ook nadelen verbonden aan informatie verzamelen met behulp van lucht- of satellietbeelden. Het weer is een belangrijk aspect, omdat fronten en de daarbij behorende wolkenpartijen niet te beïnvloeden zijn. Is er veel bewolking in het gebied dan zal op een later tijdstip moeten worden gefotografeerd.

Daarnaast moeten de vliegtuigen buiten bereik van de luchtafweersystemen blijven om hun opnamen te kunnen maken. Hoogte toename staat echter gelijk aan resolutieafname.

Ook moeten satellieten op de juiste tijd over een doelgebied komen of we moeten wachten tot de volgende overheadtijd. Dit nadeel kan gedeeltelijk worden opgeheven, omdat sommige satellieten de mogelijkheid hebben de as van hun sensor dusdanig te verleggen zodat er vaker een opname van het doelgebied kan worden gemaakt.

Ten slotte is door de grote hoeveelheid verzamelde informatie een aanzienlijke analysecapaciteit nodig om de inlichtingen uit het beeldmateriaal te filteren.

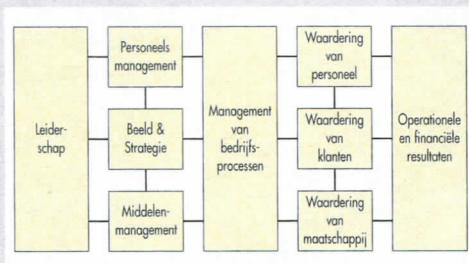
In dit tweede deel van de serie over IMINT is de geschiedenis van (beeld)verkenning belicht. Daarnaast werd er inzicht gegeven in waarvoor de beelden worden gebruikt en wat de voor- en nadelen zijn. In het volgende deel zal er onder meer een beeld worden geschetst van wat de beeldanalist nu eigenlijk doet en wat zijn meerwaarde is. Eveneens komen inhoudelijke aspecten van de opleiding(en) tot beeldanalist aan bod.♦

Doorgaan in het juiste tempo!

Door Fijko van der Laan

Het is alweer enige tijd geleden dat in INGELICHT aandacht werd besteed aan de ambities in het kader van het verander- en verbeterprogramma van de MID (zie INGELICHT nr. 3, juni 2000). In dat artikel werd uitgelegd welk model het directiebestuur (DB) gebruikt. Dat is het binnen Defensie gangbare INK-model, waarbij INK staat voor Instituut Nederlandse Kwaliteit. In 9 domeinen (blokken) worden de prestaties van de organisatie beoordeeld en verbeterd.

Tevens is in dat artikel de werkwijze in het DB uitgelegd om te komen tot gerichte verbeteractiviteiten: eenmaal per kwartaal ambities vaststellen die zo mogelijk bereikt moeten worden. In het achter ons liggende kwartaal heeft in

twee stappen een dergelijke ambitiesessie in het DB plaats gevonden. Aan de hand van de kwartaalrapportage PRISMA zijn de voor het tweede halfjaar 2000 geformuleerde ambities nagelopen en gezien op het bereikte resultaat. Aan de hand van dit resultaat is voor het komende halfjaar, dus tot 1 juli 2001, vastgesteld welke doelstellingen in het verbeteren van de MID bereikt zouden kunnen worden. Zoals u merkt wordt mijn formulering iets voorzichtiger. Ambities zijn nodig, maar zij moeten ook haalbaar zijn (in relatie tot beschikbare menskracht), zoals het DB heeft geconstateerd.

Als u de ruim beschreven ambities uit de domeinen van het INK-model, zoals genoemd in het juni nummer, nog eens naleest kunt u daar waarschijnlijk niet veel chocola van maken. Achter die ambities is echter een flink aantal veel concreter beschreven activiteiten geïdentificeerd en (deels) uitgevoerd om de betreffende ambitie waar te maken. Dat is zoals u zelf kunt concluderen niet helemaal gelukt. Reden voor het DB om wat meer aandacht te geven aan haalbaarheid van sommige voornemens, indachtig de vacatures die her en der in de organisatie bestaan. Toch is inmiddels al veel bereikt.

PERSONEEL STOND EN STAAT CENTRAAL

Het O&F-project (Orgaan- en Functiebeschrijvingen) is afgerond; de orgaan- en functiebeschrijvingen zijn in eerste aanleg opgesteld. Voor de MID, met uitzondering van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) zijn de functietoewijzingen voor herplaatsers gereed en zijn de aanstellingsbrieven voor het burgerpersoneel verzonden. De MID organisatie (met uitzondering van AVI) is voor gemiddeld 80% op sterkte. Belangrijkste uitzonderingen zijn nog de Stafafdeling Productie, Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid/Bureau Beveiliging Materieel en Gegevens (ACIV/BBMG) en Bureau Contra-Inlichtingen (ACIV/BCI). De werkzaamheden voor het gevuld krijgen en houden beginnen langzamerhand tot normale proporties te komen. De herplaatsing van AVI is onlangs gestart en moet per oktober zijn afgerond, met uitzondering van het verwervingscentrum. Per juli zijn de bureaus Verbindingsinlichtingen Productie (BVIP) en Onderzoek (BOZ) gestart en ingericht volgens het recent goedgekeurde Masterplan AVI. Het opleidingsbeleid vergt meer tijd dan voorzien. Deze ambitie is daarom in de tijd uitgesmeerd en aangepast. Nu is het streven om per 1 juli het verschil in beeld te hebben tussen het vereiste en actuele opleidingsniveau per medewerker. De weg hiernaartoe is vastgelegd in diverse 'resultaatafspraken' tussen directieleden en hun afdelingshoofden, waarover later meer. Voor het wel bevinden van de medewerkers is het

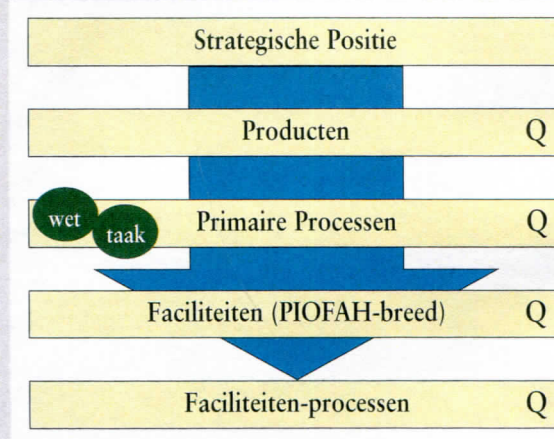
gewenst het reeds bestaande instrumentarium inzake 'functie-introductie en functioneringsgesprek' daadwerkelijk toe te passen. Per 1 juli dienen er daarom gesprekken te zijn gevoerd met alle medewerkers en centraal vastgelegd te zijn. Hier krijgt u allemaal mee te maken. De interne communicatie wordt zo bovendien verbeterd. Hiertoe is het ook per afdeling en bureau de ambitie om per 1 juli periodiek werkoverleg ingevoerd te hebben. Voorts wordt begonnen met de planning van een personeelsenquête in het tweede halfjaar. Voor al deze personeelsambities is een volledig bemande afdeling Personeel & Organisatie (AP&O) een harde voorwaarde. Deze afdeling is bijna op sterkte.

VOORTGAANDE KWALITEITSVERBETERING

De uitgangspunten voor de verbeteractiviteiten zijn als volgt. Het INK-model blijft het raamwerk voor bewaking van breedte en diepgang van het veranderprogramma. Voor het eerste halfjaar 2001 ligt de nadruk op afronding van nog te realiseren ambities en op consolidatie van de reorganisatie. Ofschoon nog steeds sprake is van streefdoelen per kwartaal ligt het accent toch op realisatie per 1 juli. We gaan dus geleidelijk naar een halfjaarcyclus voor het vaststellen van streefdoelen, maar met toetsing van de voortgang per kwartaal. De tussentijdse toetsing zal derhalve niet resulteren in het formuleren van nieuwe doelstellingen. Met deze uitgangspunten in het achterhoofd richten we ons nu meer op de kwaliteit van de dienst als geheel en dan vooral van de processen. In het licht van het zogenoemde laddermodel is dit niet geheel onverwacht.

In dit model is

het bereiken van een bepaalde strategische positie afhankelijk van de kwaliteit van de producten en diensten, die weer met een zekere kwaliteit in de bedrijfsprocessen tot stand

komen. Voor deze primaire processen is adequate ondersteuning nodig, waarvan de kwaliteit weer afhankelijk is van de facilitaire processen.

Inmiddels is de Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie (IVD) voor 2001 afgeprocedeerd en daarmee ligt de opdracht aan de MID (het leveren van de gevraagde producten en diensten) voor het komende jaar vast. Aan de kwaliteitskenmerken zal verder gewerkt moeten worden. Met het oog op het naderende van kracht worden van de gewijzigde Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) is het nu zaak de primaire en facilitaire bedrijfsprocessen van de MID op alle niveaus te beschrijven en deze beschrijvingen gelijk toe te spitsen op de vereisten die de gewijzigde wet aan ons zal stellen. Dit proces is in volle gang en is daarmee op schema met de ambitie, zoals vermeld in INGELICHT van juni 2000. De betrokkenheid van de afdelings- en bureauhoofden en van de medewerkers, dus uzelf, is daarbij essentieel. Om deze noodzakelijke medewerking te formaliseren zijn de MID-brede ambities vertaald in meer concrete resultaatafspraken per afdeling. Deze afspraken zijn de doelstellingen voor de afdelings- en bureauhoofden die zij zijn overeengekomen met hun directielid, een soort contract als het ware. In het kader van de afronding van de reorganisatie zal het tot nu toe bereikte resultaat geëvalueerd worden. Deze evaluatie zal plaats vinden in het tweede kwartaal 2001 en worden uitgevoerd door de Directie Organisatie en Informatie (DOI) van de Centrale Organisatie Defensie. Dit is dezelfde instantie die ook de 'foto' in 1998 heeft gemaakt, het rapport 'Nieuw evenwicht'. De resultaten zijn in juli te verwachten. ♦

Smartcard burgerpersoneel CO in aantocht

Velen van u hebben er vast al van gehoord: De multifunctionele smartcard (MFSC) van Defensie. Veel militairen en burgerpersoneel van de krijgsmacht-delen hebben de smartcard inmiddels al ontvangen of zullen deze binnenkort ontvangen. Na het burger en militair personeel van de krijgsmacht-delen is nu ook het burgerpersoneel van de Centrale Organisatie (CO) aan de beurt. Onder het burgerpersoneel van de CO valt ook het burgerpersoneel van de MID in alle uithoeken van het land en zelfs daarbuiten.

Door Ad Schipper bewerking Ron Voragen

De smartcard dient primair als een identiteitsbewijs waarmee u (inter)nationaal kunt bewijzen dat u werkzaam bent bij het ministerie van Defensie. Verder wordt de smartcard gebruikt als toegangsbewijs voor objecten van de Koninklijke Landmacht (KL). U kunt daar dan zelf de slagboom bij de poort mee bedienen. Er zijn echter ook krijgsmachtobjecten (bijvoorbeeld bij de Koninklijke Luchtmacht (KLu) en straks ook bij de CO) waar u als bezoeker uw eigen smartcard moet omruilen tegen een bezoekerssmartcard eventueel voorzien van de nodige autorisaties om deuren voor u te openen. Binnen KL-objecten, waar de Integrale Veiligheidszorg (IVZ) is geïmplementeerd, dient de smartcard ook als middel om beveiligingssysteem te kunnen activeren en deactiveren.

Bij KL-onderdelen in het buitenland dient de smartcard voor de rantsoenering van belastingvrije artikelen en aankopen in personeelswinkels, u kunt er echter NIET mee betalen. Ook kunt u er straks NIET mee betalen in de bedrijfsrestaurants. De smartcard geeft u (nog) GEEN toegang tot de MID-etages op de Frederikkazerne. Het is onderwerp van studie of dat in de toekomst wel mogelijk is, zodat de huidige witte keycard kan vervallen.

WANNEER KRIJG IK DE SMARTCARD?

- Op 19 maart is in Eibergen een start gemaakt met de verstrekkingen, omdat met ingang van 8 maart de toegang tot de kazerne aldaar alleen nog mogelijk is met een smartcard. Nu zegt u natuurlijk: "dat is te laat", maar het Coördinatiecentrum Kaarttechnologie (CCK) kon de activiteit pas plannen nadat het contract tussen CO en DTO/ CCK getekend was.
- Voor het overige burgerpersoneel van de CO zal de invoering naar verwachting plaatsvinden tussen medio april en begin juni.

HOE VERKRIJG IK DE SMARTCARD?

Het vervaardigingsproces is opgedeeld in drie delen in verband met functiescheiding. Om fraude te voorkomen is het niet mogelijk dat 1 persoon een smartcard kan laten vervaardigen. Bij het CCK in Gouda moeten drie gegevens binnenkomen alvorens Joh. Enschedé N.V./SDU de opdracht tot vervaardiging krijgt. Deze gegevensstromen lopen allemaal via veilige gecijferde verbindingen.

De 'aanvrager' bevindt zich bij de Personeelsdienst van de MID. Zij doen verder ook het 'beheer' (wijzigingen en dergelijke) en de inname bij dienstverlating. De 'autorisor' bevindt zich bij het Bureau Algemene Ondersteuning. De autorisor moet pro forma akkoord gaan met de aanvraag. U moet zelf naar een fotostudio waar de fotograaf uw foto maakt en uw handtekening scant. Deze actie kan wor-

den uitgevoerd door elke bestaande fotostudio op de diverse militaire onderdelen in Nederland en Duitsland. De plaats moet echter wel vooraf worden aangegeven bij de aanvraag. Daarna wordt door CCK officieel de opdracht tot vervaardiging gegeven aan Joh. Enschedé N.V./SDU door het elektronisch versturen van alle gegevens. Ongeveer een week later kunt u de smartcard persoonlijk afhalen bij het opgegeven 'verstrekkingpunt'. Voor het maken van de foto en het afhalen van de kaart MOET u zich legitimeren met een geldig legitimatiebewijs. Voor het vaste MID-personeel kan dit met het rijbewijs of het paspoort (omdat van iedere ambtenaar reeds een kopie van het paspoort aanwezig is). Voor externen kan uitsluitend het paspoort dienen als legitimatie (dus geen rijbewijs!).

REIZEND CIRCUS

De bestaande fotostudio's bevinden zich voor wat betreft het MID-personeel op of dichtbij de meeste standplaatsen. Maar net als tijdens de invoering bij de KL, zal een reizend circus van het CCK rondtrekken en op enkele plaatsen de tent (fotostudio) opslaan. Zij vervaardigen en verstrekken in een paar dagen het grootste aantal smartcards voor het burgerpersoneel. Dit circus treedt op (of heeft inmiddels al opgetreden) in:

- Eibergen in gebouw 35
- Korporaal van Oudheusden kazerne (Opleidingscentrum MGD, bij Hilversum) onder andere voor het personeel uit Eemnes.
- Den Haag Frederikkazerne
- Er wordt bezien of in Amsterdam een combinatie kan worden gemaakt met de invoer voor het personeel van Defensie Werving en Selectie van Defensie Interservice Commando.

Het MID-personeel dat op de overige locaties is geplaatst kan gebruik maken van bestaande KL-fotostudio's in Apeldoorn, Breda, Seedorf en de Marne.

Het CO invoeringsproject is dus UITSLUITEND bedoeld voor het burgerpersoneel van de CO. Militairen van de KL en de KLu hebben allemaal al een smartcard of hadden er een kunnen hebben. Natuurlijk zijn er nu KL- en KLu-militairen die verbaasd zeggen: "Ik heb nog geen smartcard". KL-militairen kunnen zich dan wenden tot BISO en KLu-militairen van de MID kunnen zich melden bij het HBIV van het onderdeel waar ze 'administratief in onderhoud' zijn.

FOLDER

Uw verantwoordelijkheden betreffende de smartcard staan vermeld in een folder die u krijgt uitgereikt bij ontvangst. Het verdient aanbeveling die folder te lezen. Er staat onder andere in wat u moet doen bij verlies of diefstal en (belangrijk!) wat uw bijdrage in de kosten van vervanging kan zijn.♦

Als u nog vragen heeft, kunt u zich wenden tot *Elt Ad Schipper* Hoofd Bureau Algemene Ondersteuning (toestel 19038) of via e-mail aan mailbox 'BAO Veiligheid'.

De smartcard is een inter-krijgsmachtelijk ontwerp met een hoge mate van fraudebestendigheid. De smartcard wordt - net als ons papiergegeld - vervaardigd bij Joh. Enschedé N.V./SDU

Personeelsmutaties stand vanaf 1 maart 2001

OVERPLAATSING NAAR

MID

J.M.A. van [redacted] Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Informatiemanagement, Beleidsmedewerker IM, met ingang van 1 maart 2001

F.A. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinrichtingen, Bureau VI Productie, Sectie Europese Staten Analist, met ingang van 1 maart 2001

S.C. [redacted] Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Plannen & Financieel Beheer 2e medewerker Financieel Beheer, met ingang van 1 maart 2001

G.J.A. van [redacted] Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Personeel & Organisatie, Bureau Algemene Personeelszaken Medewerker formatiebeheer & administratieve ondersteuning, met ingang van 5 maart 2001

Elnt E.A.P.R. van [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Current Intelligence Unit, Dienstploegen Current Informatie & Rapportage teams Hoofd Dienstploeg CRT-3, met ingang van 5 februari 2001

Aoo G.J. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Current Intelligence Unit Eerste bewerker dienstploeg, met ingang van 19 maart 2001

INDIENSTREDING

J. [redacted] Afdeling Strategische Projecten Projectmedewerker, met ingang van 12 maart 2001

OVERPLAATSING

Aoo A.H. [redacted] met ingang van 1 maart 2001

Kap P. [redacted] met ingang van 1 april 2001

UIT DIENST

Ltkol J. [redacted] met ingang van 28 februari 2001

Kap H.D.J. [redacted] met ingang van 1 maart 2001

Elnt T.H.M.J. [redacted] met ingang van 1 april 2001

GEBOREN

Lisandro Tirso Enrique is de zoon van Marc [redacted] Afdeling Strategische Projecten) en zijn echtgenote Shirley. Hij is op 21 februari 2001 geboren. Marc, Shirley en hun dochtertjes Chiara en Gina noemen hem Sandro.

Lonneke Emma is het dochtertje van Han [redacted] (AAR/Bureau Militaire Techniek en Proliferatie) en zijn vrouw Ingeborg. Ze werd op 22 februari 2001 geboren.

Lonneke is het eerste kind van Han en Ingeborg.

Lilian [redacted] (AVI) en haar man Richard [redacted] op 1 maart 2001 een dochtertje. Ze heet Aimée Dominique.

VERLENGEN OF VERKORTEN VAN DE ARBEIDSDUUR

Voor 38-urigen bestaat per 1 juli 2001 de keuzemogelijkheid de arbeidsduur te verlengen tot 40 uur, te verkorten tot 36 uur, dan wel op 38 uur te houden. De technische uitwerking van de flexibilisering van de arbeidsduur is momenteel in volle gang. Via de defensie-periodieken wordt het personeel in de maand april geïnformeerd. Vóór 1 mei aanstaande dient het personeel aan te geven of er van de flexibilisering gebruik wordt gemaakt. Zolang de technische uitwerking nog niet is bekrachtigd, kunnen er vanuit de personeelsdienst nog geen uitspraken worden gedaan.

Even geduld nog. ♦

Eind vorig jaar waren vertegenwoordigers van de Multi National Intelligence Coordination Cell (de MNICC, gevestigd in Malesworth Engeland) te gast bij de Afdeling Analyse en Rapportage van de MID. Op uitnodiging van kolonel Peter Lambrichts waren luitenant-commander Cynthia A. Gaston (US Navy) en eerste luitenant Cees de Waart (KL) in Den Haag om de medewerkers van de Afdeling Analyse en Rapportage (AAR) en de Current Intelligence Unit (CIU), te briefen over wat de MNICC is en doet en wat het vooral niet is en doet. Cynthia Gaston staat aan het hoofd van de MNICC en Cees de Waart is sinds de oprichting in 1995 namens Nederland bij de MNICC geplaatst.

Door Martinette Bemelmans-Oninix

De MNICC is aan het begin van de NATO Deployment in Balkan crisis (1995) in het leven geroepen ter ondersteuning van de eigen, nationale eenheden die bij de crisis zijn betrokken. Dat waren destijds de Verenigde Staten, Engeland, Duitsland, België en Nederland. Het unieke van de MNICC was, en is nog steeds dat de groep officieren en onderofficieren, afkomstig uit de betrokken landen, rechtstreeks vallen onder hun eigen ministerie van Defensie. Voor Nederland fungeert Cees de Waart met de MNICC eigenlijk als vooruitgeschoven post van de CIU. De MNICC opereert dus onafhankelijk en praktisch zonder reglementen. De MNICC valt niet onder NAVO, niet onder SHAPE (Supreme Headquarters Allied Power in Europe) en ook niet onder het JAC (Joint Analyses Center). Je zou het kunnen omschrijven als een centrum dat informatie toegankelijk maakt voor de deelnemende landen en hun operationele hoofdkwartieren. Het houdt zich deels bezig als Requests for Information (RFI) management center, het managen van verzoeken om informatie. Het exploiteert beeldmateriaal en heeft een zeer omvangrijk archief. Inmiddels houdt de MNICC zich al lang niet meer bezig met alleen de Balkan, maar zijn ook andere gebieden opgenomen. En het aantal landen is uitgebreid. Noorwegen, Frankrijk, Spanje en Italië, de Tsjechische Republiek en Turkije zijn toegetreten, waarmee het aantal deelnemende landen op 10 is gekomen. Mogelijke toekomstige partners zijn Polen, Canada, Hongarije, Griekenland en Denemarken.

Wat is en doet de MNICC

MNICC

De aandachtsgebieden van de MNICC zijn verdeeld onder de deelnemende landen. Het aandachtsgebied wordt in principe bepaald door het ministerie van Defensie van dat land. De vijf vertegenwoordigers van Engeland richten zich met name op het bijhouden en exploiteren van beeldmateriaal. Zij worden hierbij regelmatig door PI's (photo interpreters) van andere deelnemende landen, waaronder Nederland, ondersteund. De Verenigde Staten levert het

Cynthia Gaston geeft uitleg over de MNICC

hoofd van de MNICC en diens plaatsvervanger en zorgen voor de administratie en logistiek. Nederland is verantwoordelijk voor het up-to-date houden van de informatie op de website en levert eveneens regelmatig, voor kortere periodes, PI's van bijvoorbeeld 306 squadron (vliegbasis Volkel). Ook levert Nederland een beperkte Indicator & Warning (I&W). De term Indicator & Warning dekt precies de lading: Indicatie en Waarschuwing. Er komt bijvoorbeeld informatie binnen dat in een bepaald gebied de spanning (weer) erg op-

en wat is en doet het vooral niet!

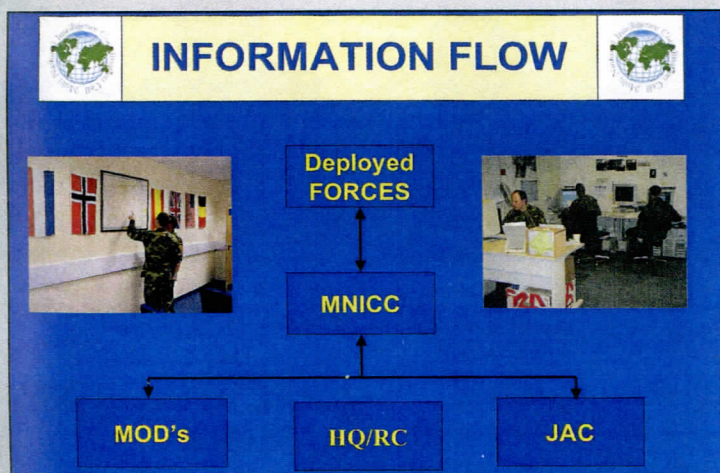
op bezoek bij de MID

loopt. Dit wordt dan aangevuld met allerlei achtergrondinformatie en doorge-
stuurd naar de deelnemende landen. De indeling in aandachtsgebieden is overig-
ens geen wet van Meden en Perzen. De vertegenwoordigers van de deelnemende
landen gaan hier soepel mee om.

CONTINUÏTEIT VAN BELANG

Wat wel voor ieder deelnemend land verschilt, is de plaatsingsduur bij de MNICC
en het aantal beschikbaar gestelde vertegenwoordigers. Nederland levert 1 vertegen-
woordiger bij de MNICC voor de duur van vijf jaar. Nederland begon bij de op-
richting in 1995 met een roulatie systeem van drie maanden. Inmiddels is gebleken
dat de MNICC een veel langer leven is toebedeeld dan destijds de verwachting was.
Een zekere mate van continuïteit is dan ook van belang. Niet ieder deelnemend land
is overgegaan tot een langere plaatsingsduur. Duitsland bijvoorbeeld werkt nog met
twee vertegenwoordigers met een roulatiesysteem van vier maanden.

De MNICC ondersteunt de diverse vredesoperaties. Het centrum ontvangt vele
verzoeken om informatie. De benodigde gegevens worden door de medewerkers
van de MNICC van de verschillende (inlichtingen) systemen gehaald en mogelijk
aangevuld met relevante nationale informatie. Er zijn dus korte lijnen, over en
weer. Het onderstaande geeft aan hoe de informatiestromen lopen van en naar de
uitgezonden eenheden en de respectievelijke ministeries van Defensie en operatio-
nele hoofdkwartieren.

De Current Intelligence Unit (CIU) van de MID heeft dagelijks contact met de
MNICC. Door tussenkomst van de Nederlandse vertegenwoordiging, luitenant
Cees de Waart worden vragen (politiek en militair) over bepaalde gebieden uitge-
zet bij andere landen. Luitenant-commander Gaston gaf tijdens haar briefing aan
dat de MNICC informatie ten behoeve van UNMEE op haar web homepage zal
plaatsen.

Het aantal betrokken missies is dus enorm toegenomen sinds 1995. Is het centrum
dan wel voldoende uitgerust om al die informatie te verwerken? Cees de Waart
geeft graag antwoord op deze vraag. "De verzoeken om informatie (Request for
Information, RFI), komen op verschillende manieren bij ons binnen. Via de tele-
foon, op papier en via e-mail. Deze stroom kunnen we tot nu toe nog goed aan,
zeker als onze bezetting uitgebreid wordt. Ook onze homepage wordt veelvuldig
bezoekt. We moeten ervoor zorgen dat de informatie die we op het net zetten,

goed en snel beschikbaar blijft. We werken met zo weinig mogelijk 'knoppen' en
korte 'links'. We kunnen zien hoe vaak onze pagina wordt bezocht en kunnen ook
zien welke specifieke landen of onderwerpen worden bekeken. Daaruit trekken
we natuurlijk onze conclusies en passen de webpagina zeer regelmatig aan."

Twee keer per jaar organiseert de MNICC een 'Balkan' conferentie. Vanuit alle
betrokken landen bezoeken analisten deze conferentie die twee dagen duurt. Niet
alleen militaire inlichtingenfunctionarissen worden uitgenodigd, ook vooraan-
staande schrijvers en correspondenten van zowel internationale dag- als weekbla-
den doen hieraan mee. Zij hebben vaak lange periodes in de Balkan doorgebracht
en hun kennis is enorm. De uitwisseling van informatie tijdens deze dagen is
groot. Alle informatie wordt vastgelegd op CD-Rom en wordt meteen na afloop
uitgereikt aan betrokken landen. Ongeveer twee tot drie maanden nadien wordt
de informatie vrijgegeven en op LOCE (Linked Operations-intelligence Centers
Europe) geplaatst. LOCE is een (gerubriceerd) Amerikaans geautomatiseerd syste-
em waarmee inlichtingen informatie wordt verspreid en uitgewisseld met NAVO
landen en NAVO Hoofdkwartieren. (Zie ook INGELICHT, nummer 4, juli 2000).
Luitenant Cees de Waart werkt sinds de oprichting bij de MNICC. Hij bracht de
nodige ervaring met zich mee. Zo was hij onderofficier toegevoegd Sectie 2 bij de
101 Mil Inl compagnie. Vanaf augustus 1995 werd hij, maand op, maand af, toe-
gevoegd aan dit nieuwe centrum. Inmiddels waren de taken en interessegebieden
van de MNICC van ondersteuning van de 'groene' troepen op Mount Igman uit-
gebreid met de inzet van troepen in het kader van operaties IFOR, SFOR en ope-
raties in Albanië en Afrika. Extra inlichtingen ondersteuning was hard nodig, en
De Waart kreeg het verzoek langer te blijven. Gelukkig stemde Nederland hiermee
in. Cees de Waart blijft nog tot 2002 in Molesworth, Engeland. "Het is de moo-
ste baan die ik tot nu toe heb gehad, maar ook één van de moeilijkste", besluit hij
met gepaste trots.♦

(Red. De volledige briefings zijn terug te vinden op de I3V homepage)

(Red. Adjutant (KLu) Lub Gringhuis, werkzaam bij het bureau IMINT is geselec-
teerd als opvolger voor Cees de Waart. Deze zomer verhuist hij, als eerste luite-
nant, naar Engeland)

Een operationeel afscheid!

Door Peter Stern en Tim Loedeman

Twee medewerkers van het OVIC (Operationeel Verbindingsinlichtingen Centrum), adjudant Peter Krüger en eerste luitenant Theo Donicie, dachten met stille trom de militaire dienst te kunnen verlaten...

Niets was minder waar, want luitenant-kolonel Henk Overink, Hoofd OVIC, had samen met enkele medewerkers een grote verrassing voor deze twee in petto. Persoonlijk overhandigde Overink op 15 februari een operatie-bevel aan beide militairen, waarin een eindtest velddienst KL-individueel beschreven stond. Deze oefening vond plaats in Eibergen op 7 maart 2001 en had de naam Hvala I Vidimo Se (vrij vertaald: bedankt en tot ziens)

Hoogtepunten van de oefening waren het inrichten van een schuilbivak, het inrichten van een waarnemingspost, uitvoeren van een hinderlaag op een bevoorradingstransport, vijandelijke tegenstanders uitschakelen met handgranaten en tot slot een brand blussen die door artillerievuur was ontstaan. Aanleiding voor deze oefening was het feit dat één van de militairen aan het

de Persoonlijke Gevechtssuitrusting (PGU). Luitenant-kolonel Overink vond dat dit, voordat zij de dienst zouden verlaten, toch nog getest diende te worden. Zowel voor de oefenleiding als voor de deelnemers was deze oefening een openbaring.

De heren Krüger en Donicie hadden deze oefening natuurlijk niet voorzien, u kunt zich dan ook voorstellen dat er hier en daar wat vragende blikken waren. De oefening trok veel publieke belangstelling. Gelukkig voor de oefenleiding was het die dag regenachtig, zodat een klein beetje ontbering gratis verstrekt werd. Het tweetal had echter ook een actie voorbereid. Eveneens op 7 maart, 's morgens om kwart voor zeven hadden zij als MP een wachtpost ingericht voor het gebouw en elk verdacht individu werd aangehouden en gefotografeerd. 's Avonds werd in de mess het deelnamecertificaat uitgereikt met de mededeling dat het zowel voor betrokkenen als voor Defensie beter was dat beide heren de dienst zouden verlaten. Aansluitend werd het commando overgedragen aan de beide echtgenotes. De oefenleiding wenste beide echtparen nog een goede en gezonde toekomst toe. ♦

opscheppen was dat het meeste van zijn PGU (waar staat dat ook alweer voor) nog in het plastic zat en dat beide militairen niet of nauwelijks bekend waren met de nieuwe draagwijze van

IN HET ZONNETJE GEZET

V.l.n.r.: Majoor ~~XXXXXXXXXX~~, Aoo ~~XXXXXXXXXX~~, Kapitein ~~XXXXXXXXXX~~ en Aoo ~~XXXXXXXXXX~~
[Aoo F. Nouwens staat niet op de foto]

Op 15 maart jongstleden werden enkele medewerkers van de Afdeling Analyse en Rapportage, Current Intelligence Unit (AAR/CIU) in het zonnetje gezet, vanwege hun lovenswaardige bijdrage aan het welslagen van de CMX 2001 oefening. CMX is een NAVO-Crisis Management Oefening waarbij de politieke en militaire besluitvorming wordt beoefend. Kolonel Peter Lambrichts, Hoofd AAR, uitte zijn waardering en verblijdde de medewerkers met een cadeaubon. Ook het DCBC (Defensie Crisis Beheersingcentrum) waardeerde de inzet in de vorm van schriftelijke dankbetuigingen. ♦

MOOIE AFSLUITING CARRIÈRE

Op 15 maart nam de Current Intelligence Unit (CIU) afscheid van kapitein ~~XXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXX~~. Na ruim vijf jaar bij de MID heeft hij een inlichtingenfunctie aanvaard als Luchtmacht Liaison Officer in Ramstein. Deze functie vormt de afsluiting van zijn militaire carrière. ♦

Karin Nederhand over haar hobby als vrijwilligster bij de Ziekenomroep

Wij zijn een hele hechte club'

Door Martinette Bemelmans-Ooninx

Karin werkt als vrijwilligster bij de ZOBA. Wat is de ZOBA? De volledige naam is Zieken Omroep Band Amateurs. ZOBA is een stichting die op 26 januari 1962 werd opgericht. De ziekenomroep verzorgt radio-uitzendingen voor het Rode Kruis Ziekenhuis en tien verpleeg- en verzorgingstehuizen in Den Haag. De ZOBA heeft als doel de luisteraars ontspanning te brengen. In haar programma's wordt aandacht besteedt aan informatie, interviews, reportages en natuurlijk veel muziek, speciaal gericht op de zieke of bejaarde luisteraar.

Om dit te kunnen realiseren beschikt de ZOBA over vrijwilligers die onder andere werken als presentatoren, technici en redacteurs. En één van die enthousiaste vrijwilligers is Karin Nederhand. Karin is vanaf 4 december 2000 gedetacheerd bij de MID en werkt als managementassistente bij de Afdeling Analyse & Rapportage. Ze heeft ruim 12 jaar bij het ministerie van Sociale Zaken gewerkt en vond het hoog tijd voor een verandering. Via via hoorde Karin dat er bij de MID vacatures waren. Een telefoontje, een fax en een gesprek met Personeelszaken en de overstap naar de MID was gemaakt. Op 1 juni, haar verjaardag, hoopt Karin een vaste aanstelling bij de MID te krijgen.

KARIN'S ONDERONSJE

Maar naast de dagtaak als managementassistente, heeft Karin er haast nog een dagtaak bij. Iedere woensdag-

FOCUS OP

avond van zeven tot halfnegen presenteert Karin voor de ZOBA het programma Karin's onderonsje. Een gezellig praatprogramma met prettig in het gehoor liggende muziek, interviews, het weer en nog veel meer. "Het is zo'n ontzettend leuk werk om te doen, iedere week weer. Het verveelt nooit." Op de vraag hoe Karin met deze hobby is begonnen, steekt ze enthousiast van wal: "Ik zag een oproep op het Infokanaal Den Haag. Dat is een soort infokrant op de televisie, bereikbaar in de Haagse regio. In de oproep werden presentatoren en technici gevraagd om op vrijwillige basis voor de ziekenomroep te werken. Het leek me heel erg leuk om een programma te presenteren. Bovendien sprak de ziekenomroep mij erg aan. Ik heb vroeger in de gezondheidszorg gewerkt, vandaar. Ik nam direct contact op met de programmaleiding en er volgde een heel fijn gesprek, het klikte meteen. De week erop mocht ik al een opleiding volgen om het presenteren onder de knie te krijgen. De opleiding werd en wordt nog steeds gegeven door de ziekenomroep zelf. De gemiddelde duur is zes lessen. De één pakt het wat makkelijker op dan de ander, sommigen haken tijdens de opleiding af. Tijdens de lessen leer je in de microfoon te spreken, dat is niet altijd even gemakkelijk. Je leert om platen aan te kondigen, je spreekt met iemand 'live' in de uitzending, kortom, alle facetten komen aan bod. Na zes weken werd ik al 'achter de microfoon' gezet. Dat is nu vier jaar geleden".

Het lijkt een hele klus om iedere week maar weer een programma samen te stellen. "Helemaal niet", vervolgt Karin serieus. "Wij verzorgen zes dagen per week programma's. Iedere werkdag van 14.00 tot 17.00 en van 19.00 tot 22.00 uur en op zondag

van 16.00 tot 22.00 uur. Mijn collega's en ik hebben zoveel ideeën. En dan is het soms moeilijk om alles aan bod te laten komen. Alle items en ideeën plannen we zorgvuldig in. De presentatoren stellen zelf hun programma samen en geven daar ook helemaal zelf invulling aan. Je moet natuurlijk wel rekening houden met je

luisteraars. Hiervoor bestaat een aantal richtlijnen. Per uitzending komen vijf Nederlandse nummers aan bod en we draaien geen hard rock. Ik verdeel mijn uitzending van anderhalf uur altijd in blokken van 15 minuten. Onze luisteraars zijn toch al wat ouder en hun aandachtspan is niet meer zo lang. Soms presenteer ik een speciaal item in de uitzending. Bijvoorbeeld een special over de dierenzorg en de dierenambulance. De muziek pas ik aan het onderwerp

We zijn dan met een heel team op pad. Twee presentatoren, twee technici, wat mensen die ons helpen sjouwen en we hebben iemand die de bus met onze mobiele studio rijdt. Ja, al met al zijn we een hele hechte club", zegt Karin.

"Naast de uitzendingen die we tijdens de braderieën verzorgen, presenteren wij nog veel meer programma's op locatie. Vlaggetjesdag is een vast onderdeel van ons programma. Op Kerstavond verzorgen we een live-uitzending vanuit een kerk in Den Haag. Ontbijtshows tijdens de kerst en pasen, kortom, teveel om op te sommen. Wij hebben een keer een concert uitgezonden van Helmut Lotti, meerdere concerten van Rob de Nijs en het kerstconcert van het Christelijk Mannen Koor ook erg populair bij onze luisteraars. Je begrijpt", lacht Karin, "dat als je niet uit kijkt, deze hobby wel erg veel beslag op je legt."

CHECK CHECK, DUBBEL CHECK

"Een heel geliefd onderdeel bij de uitzendingen zijn de verzoeknummers. Verzoeknummers worden via de contactpersoon in het ziekenhuis of thuis aan ons bekendgemaakt. We besteden graag speciale aandacht aan jarige luisteraars. Soms interviewen we de jarige zelf. Vlak voordat we een jarige over de radio feliciteren, nemen we eerst nog even contact op met het thuis of ziekenhuis waar de jarige verblijft. Waarom? Nou, de luisteraars zijn al wat ouder en vaak niet zo gezond. Je weet maar nooit of ze nog leven! De oudste jarige die ik heb geïnterviewd werd 102 jaar. Ze was nog helemaal bij."

STOKDOOF!

"Maar je maakt soms toch wel rare dingen mee. Zo interviewde ik een mevrouw

aan. De plaat van Doris met het meisje op schoot dat Poesje Mauw zingt, doet het dan erg goed!", glundert Karin.

EEN HECHTE CLUB

Al presenteer ik één programma per week, mijn collega's van de ZOBA zie ik gemiddeld drie keer per week. Het kost mij ongeveer 3 à 4 uur om een programma voor te bereiden. Die tijd besteed ik grotendeels in de studio. Naast het presenteren zelf zit ik in de Public Relations groep. De groep houdt zich bezig met allerlei werkzaamheden. We maken een intern blad voor onze vrijwilligers. In dit blad, de ZOBA, staat wat er in de afgelopen periode binnen ZOBA is gebeurd. Ook speciale uitzendingen zoals concerten en uitzendingen op locatie worden hierin aangekondigd. Verder zorgt de PR-groep voor alle contacten met de tehuizen. We presenteren onze uitzendingen vaak op locatie en aan deze uitzendingen gaat heel wat voorbereiding vooraf. Het is belangrijk dat je de contactpersonen in een thuis goed kent, dan verloopt de voorbereiding ook wat soepeler. Verder zorgt de PR-groep ervoor dat we tijdens braderieën uitzendingen kunnen verzorgen. Dat is ook heel erg leuk om te doen.

Karin en haar collega's op locatie

op locatie, in het thuis Om en Bij. Ik vroeg haar allerlei dingen en ze gaf keurig antwoord... Alleen niet op de vragen die ik stelde. Het bleek dat die mevrouw stok en stokdoof was... Dat wist ik niet! Zulke dingen vraag ik nu ook maar va te voren! Ik heb geleerd dat het erg belangrijk is om iemand voor de uitzending alle vragen te stellen. Vaak krijg je dan alle leuke dingen te horen. Vaak klappen mensen helemaal dicht als je ze een microfoon voor houdt. Heb je alle antwoorden op je vragen al gehoord, dan kan je zo'n uitzending op die manier toch nog redden, dan stuur ik het gesprek of geef zelf de antwoorden op de vragen. Daarnaast zijn er de gebruikelijk dingen die fout gaan. Het geluid valt helemaal uit of er wordt een verkeerde plaat gestart. Het lijkt wel makkelijk om dat weer goed te praten, maar dat is lang niet altijd het geval. En je moet niet vergeten dat we vrijwilligers zijn, we werken niet voor radio Veronica!"♦